

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 331/09-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. októbra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť Ľ. B., Č., zastúpeného advokátkou JUDr. K. D., K., vo veci namietaného porušenia základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi zaručeného v čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na prejednanie záležitosti nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Špecializovaným trestným súdom Pezinok pod sp. zn. PK-1 T 32/08 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ľ. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. septembra 2009 osobne do podateľne doručená sťažnosť Ľ. B., Č. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi zaručeného v čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na prejednanie záležitosti nezávislým a

neustranným súdom zriadeným zákonom zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Špecializovaného trestného súdu v Pezinku (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. PK-1 T 32/08.

Zo sťažnosti vyplýva, že 27. apríla 2007 bola na sťažovateľa podaná obžaloba na bývalom Špeciálnom súde v Pezinku (ďalej len „špeciálny súd“). Konanie sa viedlo pod sp. zn. PK-1 T 14/2007. Dňa 10. mája 2007 špeciálny súd vyrozumel sťažovateľa a jeho obhajkyňu o doručení obžaloby s výzvou na oznámenie návrhov na vykonanie dôkazov. Dňa 12. júna 2007 sa konalo verejné zasadnutie. Špeciálny súd 5. novembra 2008 vylúčil vec sťažovateľa na samostatné konanie, ktoré v rovnakom senáte dostalo novú spisovú značku PK-1 T 32/08. Nálezom ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/08 z 20. mája 2009 sa okrem iného rozhodlo, že zákon č. 458/2003 Z. z. o zriadení Špeciálneho súdu a Úradu špeciálnej prokuratúry a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o špeciálnom súde“) nie je v súlade s ústavou. Zákomom č. 291/2009 Z. z. o Špecializovanom trestnom súde a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o špecializovanom trestnom súde“) bol zriadený špecializovaný trestný súd s tým, že kontinuálne pokračoval v trestných veciach, ktoré špeciálny súd neukončil. Takto 4. augusta 2009 určil termín hlavného pojednávania v rovnakom senáte, v akom predtým konal vo veci špeciálny súd. Sťažovateľ podal 14. septembra 2009 proti tomu námietku. Dňa 16. septembra 2009 špecializovaný trestný súd určil termín hlavného pojednávania opäť v rovnakom senáte, pričom námietku sťažovateľa zamietol a ďalej sa ňou nezaoberal.

Špecializovaný trestný súd tým, že pokračoval v hlavnom pojednávaní, ktoré bolo začaté iným súdom (špeciálnym súdom), porušil základné právo sťažovateľa na zákonného sudcu, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie. Špecializovaný trestný súd otvorením hlavného pojednávania a pokračovaním v ňom vrátane jeho odročenia, a to napriek tomu, že konanie bolo začaté na inom súde, porušil označené práva sťažovateľa podľa ústavy, listiny a dohovoru. Momentom podania obžaloby na špeciálnom súde bola založená jeho príslušnosť a vec bola pridelená zákonnému sudcovi (senátu), ktorý vo veci konal. Špeciálny súd nariadil termíny hlavných pojednávania, pričom v konaní pokračoval

v rokoch 2008 a 2009. V roku 2009 vykonal hlavné pojednávania 26. januára, 16. marca, 15. apríla, 19. mája a 15. júna.

V zmysle čl. 125 ods. 3 ústavy sa rozhodnutie ústavného súdu o nesúlade príslušného predpisu s ústavou spája s právnym účinkom určeným v ústave, podľa ktorého právny predpis stráca účinnosť. To znamená, že vyhlásením nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/08 v Zbierke zákonov Slovenskej republiky 17. júla 2009 stratil zákon o špeciálnom súde účinnosť. Zároveň to znamená, že zákon o špeciálnom súde je síce v súčasnosti platný, avšak neúčinný. Vyplýva z toho, že nie je možné ďalej konať v neskončených trestných veciach. V kontexte uvedených skutočností sťažovateľ v auguste 2009 písomne upozornil špecializovaný trestný súd, pričom pre prípad, ak by tento chcel kontinuálne pokračovať v jeho trestnej veci, podal námietku zaujatosti konajúceho senátu, pretože nerešpektovanie uvedených skutočností zakladá dôvodnú pochybnosť o jeho nezaujatosti. V tejto súvislosti sťažovateľ poukazuje na čl. 141a ods. 4 písm. b) ústavy, podľa ktorého rozhodovať o pridelení a preložení sudcov všeobecných súdov patrí do pôsobnosti Súdnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „súdna rada“). Súdna rada dosiaľ nerozhodla o pridelení, dočasnom pridelení alebo preložení sudcov na špecializovaný trestný súd, a preto neexistuje zákonný sudca, ktorý by mohol v súlade s právnym poriadkom Slovenskej republiky realizovať hlavné pojednávanie v trestnej veci sťažovateľa. Senát špecializovaného trestného súdu však podľa § 567c Trestného poriadku o tejto námietke nerozhodol a pokračuje v nariaďovaní termínov hlavných pojednávanií. Špecializovaný trestný súd odvodzuje svoju legitimitu a právomoc pokračovať v dosiaľ neskončených trestných veciach, ako aj konať v trestných veciach, ktoré patria do jeho pôsobnosti, zo zákona o špecializovanom trestnom súde, a to z ustanovenia § 1 ods. 1. Podľa dôvodovej správy k zákonu o špecializovanom trestnom súde cieľom navrhovanej právnej úpravy je zriadenie nového špecializovaného trestného súdu v sústave súdov, ktorý kontinuálne nadviaže na činnosť doterajšieho špeciálneho súdu. Kľúčovým ustanovením má byť definovanie prechodu výkonu súdnictva, teda oprávnenie novozriadeného špecializovaného trestného súdu konať podľa zákona o špecializovanom trestnom súde v právoplatne neskončených veciach tvoriacich agendu špeciálneho súdu zriadeného podľa doterajších predpisov. Rovnako ide aj o prechod práv a povinností vyplývajúcich

z pracovnoprávných vzťahov a štátnozamestnaneckých vzťahov a iných obdobných právnych vzťahov a práv a povinností z osobných vzťahov sudcu k štátu. Podľa čl. II ods. 15 zákona o špecializovanom trestnom súde vo veciach patriacich do pôsobnosti špecializovaného trestného súdu, v ktorých bolo začaté trestné stíhanie pred nadobudnutím účinnosti zákona, je príslušný na konanie špecializovaný trestný súd, ak ďalej nie je ustanovené inak. Podľa čl. XII ods. 2 zákona o špecializovanom trestnom súde výkon súdnictva, všetky práva a povinnosti vrátane prechodu správy majetku štátu, práv a povinností vyplývajúcich z pracovnoprávných vzťahov a štátnozamestnaneckých vzťahov a iných obdobných právnych vzťahov a práv a povinností z osobných vzťahov sudcu k štátu prechádza dňom vyhlásenia nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/08 z 20. mája 2009 zo špeciálneho súdu na špecializovaný trestný súd. Podľa názoru sťažovateľa vzhľadom na závery vyslovené v náleze ústavného súdu nie je možné v záujme právnej istoty kontinuálne pokračovať v činnosti špeciálneho súdu považovaného ústavným súdom za „hybridný“ súd inkorporujúci v sebe prvky mimoriadneho súdneho orgánu. S poukazom na čl. 143 ods. 2 ústavy treba konštatovať, že zákonom o špecializovanom trestnom súde bol do sústavy súdov zaradený úplne nový súdny orgán s osobitnou vecnou pôsobnosťou, vlastným obvodom a sídlom, ako aj podmienkami na vymenovanie, resp. pridelenie za sudcu.

V súvislosti s namietaným porušením čl. 48 ods. 1 ústavy, resp. čl. 38 ods. 1 listiny dospieva sťažovateľ k jednoznačnému záveru, že za zákonného sudcu možno pri ústavne konformnom výklade považovať iba takého, ktorý spĺňa zákonom určené predpoklady na výkon funkcie, je trvale alebo dočasne pridelený na výkon funkcie k určitému súdu, jeho funkcia nezanikla a bol určený v súlade s rozvrhom práce. Všetky uvedené podmienky musia byť splnené kumulatívne (absencia ktorejkoľvek z nich znamená, že nejde o zákonného sudcu v zmysle ústavných nárokov). V súvislosti s požiadavkou, aby bol sudca trvale alebo dočasne pridelený na výkon funkcie k určitému súdu, poukazuje sťažovateľ na porušenie čl. 141a ods. 4 písm. a) a b) ústavy konajúcim senátom špecializovaného trestného súdu. Podľa tohto ustanovenia patrí do právomoci súdnej rady predkladať prezidentovi Slovenskej republiky návrhy kandidátov na vymenovanie sudcov a návrhy na odvolanie sudcov, ako aj rozhodovať o pridelení a preložení sudcov. Tento ústavný príkaz rešpektuje aj zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení

niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch“), a to v ustanoveniach § 11 ods. 1 a § 12 ods. 2. Uvedené právomoci súdnej rady sú v ústave vymedzené taxatívne. Obchádzanie týchto ústavných právomocí treba považovať za veľmi negatívny a neprijateľný exces. Prelomením týchto právomocí je situácia, v ktorej orgán inej zložky štátnej moci ignoruje niektorú z ústavných právomocí súdnej rady tak, ako sa to stalo v prípade prijatia zákona o špecializovanom trestnom súde. Vo vzťahu k sudcom tohto novovytvoreného súdu totiž popiera ústavnú funkciu súdnej rady ako orgánu, ktorý jediný rozhoduje o pridelení, dočasnom pridelení a preložení sudcov. Súdna rada sa tým dostáva do pozície orgánu štátu bez kompetencie, resp. s predstieranou kompetenciou. Sťažovateľ pritom poukazuje aj na čl. 148 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sudcu možno preložiť na iný súd len s jeho súhlasom alebo na základe rozhodnutia disciplinárneho senátu. Akákoľvek právna reglementácia preloženia sudcu na novovzniknutý súd v právnej norme inej právnej sily, ako je ústava, musí byť konformná so znením relevantných ústavných článkov (napr. čl. 141a ústavy).

Rozvrh práce je upravený zákonom č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“). Vyplýva z neho, že rozvrhom práce sa rozumie akt riadenia predsedu súdu, ktorým sa riadi organizácia práce súdu pri zabezpečovaní výkonu súdnictva na príslušný kalendárny rok. Rozvrh práce musí byť predsedom súdu vypracovaný pre každý súd patriaci do sústavy súdov. Sťažovateľ nemá vedomosť, že by bol vypracovaný rozvrh práce špecializovaného trestného súdu podľa zákona o súdoch po nadobudnutí účinnosti zákona o špecializovanom trestnom súde 17. júla 2009. Preto sťažovateľovi nebol pridelený zákonný sudca spôsobom podľa § 51 ods. 1 zákona o súdoch. Postupovať podľa rozvrhu práce špeciálneho súdu vzhľadom na stratu účinnosti zákona o špeciálnom súde nebolo možné.

Možno zhrnúť, že pokračovaním v hlavnom pojednávaní a odročením hlavného pojednávania špecializovaným trestným súdom v trestnej veci sťažovateľa došlo k porušeniu čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny, pretože vo veci konal senát zložený zo sudcov, ktorí neboli na novovzniknutý súdny orgán pridelení, resp. dočasne pridelení súdnou radou. Zároveň senát nebol určený podľa rozvrhu práce v súlade so zákonom.

V súvislosti s namietaným porušením čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovateľ zdôrazňuje, že tento článok dohovoru zahŕňa v sebe tak právo nebyť odňatý zákonnému súdu, ako aj právo nebyť odňatý zákonnému sudcovi. Význam prvého práva spočíva v nemožnosti kreovať orgány nespĺňajúce základné požiadavky kladené na nezávislý a nestranný súd. Druhé právo súvisí s „manipuláciou“ pridelovania konkrétnych vecí. S prihliadnutím na zákon o sudcoch a na zákon o súdoch sudcovia špecializovaného trestného súdu nespĺňajú zákonné predpoklady na výkon funkcie sudcu, a preto nemožno hovoriť o súde zriadenom zákonom vo vzťahu k zákonnosti zloženia špecializovaného trestného súdu. Sudcovia neboli určení v súlade so zákonom a s rozvrhom práce. Neboli ani pridelení na výkon funkcie súdnu radou.

V súvislosti s právomocou ústavného súdu konať o tejto veci sťažovateľ zdôrazňuje, že na skutočnosti tvoriace predmet sťažnosti senát špecializovaného trestného súdu písomne upozornil, avšak tento o jeho podaní nerozhodoval. Zákon sťažovateľovi iné prostriedky ochrany neposkytuje. Preto je daná subsidiárna právomoc ústavného súdu poskytnúť sťažovateľovi ochranu.

Sťažovateľ žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy, listiny a dohovoru v konaní vedenom špecializovaným trestným súdom pod sp. zn. PK-1 T 32/08 s tým, aby ústavný súd zakázal špecializovanému trestnému súdu pokračovať v porušovaní jeho označených práv. Požaduje tiež náhradu trov právneho zastúpenia.

V námietke adresovanej špecializovanému trestnému súdu sťažovateľ uviedol: „V predmetnej veci v procesnom postavení obžalovaného podávam námietku zaujatosti proti predsedovi senátu Špecializovaného trestného súdu JUDr. I. K.(...)

(...) mám dôvodné podozrenie hraničiace s istotou, že ako predseda senátu, ktorý prejednáva moju trestnú vec, nespĺňate ústavou a zákonom stanovené podmienky na výkon sudcu, konkrétne ste na miesto sudcu Špecializovaného trestného súdu neboli pridelený rozhodnutím súdnej rady.

Napriek uvedenému, vychádzajúc zo zásady iura novit curia, keďže naďalej prejednávate predmetnú trestnú vec, možno mať dôvodné pochybnosti o Vašej nezaujatosti pre Váš pomer k prejednávanej veci spočívajúci vo vyššie uvedených dôvodoch.“

Z opatrenia č. 4 JUDr. O. K. povereného riadením špecializovaného trestného súdu sp. zn. Spr. 354/08 z 23. júla 2009 vyplýva, že v súvislosti s nadobudnutím účinnosti zákona o špecializovanom trestnom súde rozvrh práce špeciálneho súdu na rok 2009 účinný od 1. januára 2009 v znení dodatku č. 1 z 2. januára 2009, dodatku č. 2 zo 16. februára 2009 a dodatku č. 3 z 21. apríla 2009 je naďalej účinný. Ak sa v rozvrhu práce používa pojem „Špeciálny súd“ vo všetkých tvaroch, rozumie sa tým „Špecializovaný trestný súd“ v príslušnom tvare. Opatrenie sa stáva súčasťou rozvrhu práce na rok 2009.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom

prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podstatou sťažnosti je predovšetkým námietka, že v trestnej veci sťažovateľa konajúci senát špecializovaného trestného súdu nie je zložený zo zákonných sudcov a je proti sťažovateľovi zaujatý. Okrem toho sťažovateľ namieta, že špecializovaný trestný súd nie je oprávnený kontinuálne pokračovať v činnosti špeciálneho súdu, keďže špeciálny súd je ústavným súdom považovaný za protiústavný vzhľadom na jeho „hybridný“ charakter inkorporujúci v sebe prvky mimoriadneho súdneho orgánu.

Námietku, podľa ktorej členov senátu špecializovaného trestného súdu nemožno považovať za zákonných sudcov, konkretizuje sťažovateľ z dvoch pohľadov. Ide jednak o to, že členovia senátu neboli ako sudcovia pridelení na špecializovaný trestný súd súdnou radou v súlade s čl. 141a ods. 4 písm. b) ústavy, a tiež o to, že presná identifikácia zákonných sudcov musí vychádzať z rozvrhu práce, ktorý však podľa vedomostí sťažovateľa v prípade špecializovaného trestného súdu nebol vydaný, pričom rozvrh práce špeciálneho súdu nebolo možné vzhľadom na zrušenie tejto inštitúcie nálezom ústavného súdu aplikovať.

Námietka zaujatosti členov senátu špecializovaného trestného súdu má podľa sťažovateľa vyplývať zo skutočnosti, že hoci v septembri 2009 písomne upozornil na nemožnosť kontinuálne pokračovať v jeho trestnej veci, špecializovaný trestný súd o tejto námietke nerozhodol a v konaní pokračoval, čím prejavil zaujatosť voči sťažovateľovi.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu možno vyvodiť, že tvrdenie účastníka konania, podľa ktorého v jeho veci nekoná zákonný sudca, treba považovať za námietku zaujatosti, a to z objektívneho pohľadu.

„Požiadavka nestrannosti súdu vyplýva tak z čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 141 ods. 1 ústavy, ako aj z čl. 6 ods. 1 dohovoru. Nestrannosť sa obyčajne definuje ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti. V judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva, na

ktorú nadväzuje aj judikatúra ústavného súdu, sa rozlišuje nestrannosť subjektívna a nestrannosť objektívna. Subjektívne chápanie nestrannosti je posudzovaním správania súdu (sudcu). Subjektívna nestrannosť sa prezumuje, až kým nie je dokázaný opak, čo je však zriedkavý prípad. Nestrannosť z hľadiska správania sudcu je vlastne dostatok subjektívnej nezaujatosti, o ktorom svedčí správanie sudcu. Objektívna nestrannosť sa naproti tomu neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Sudca môže subjektívne rozhodovať absolútne nestranne, ale napriek tomu jeho nestrannosť môže byť vystavená oprávneným pochybnostiam so zreteľom na jeho štatút či funkcie, ktoré vo veci vykonával. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán. Z doterajšej judikatúry možno vyvodiť, že do rámca skutočností spochybňujúcich nestrannosť súdu z objektívneho hľadiska patria predovšetkým rôzne prípady inkompatibility, teda situácie, keď sudca rozhodujúci o veci mal s ňou do činenia predtým, resp. v jej skoršej fáze v inom postavení, napríklad ako vyšetrovateľ či prokurátor. Ďalej do tejto skupiny patria prípady, keď vo veci koná miestne alebo vecne nepríslušný súd alebo sudca, ktorý podľa rozvrhu práce nie je zákonným sudcom“ (I. ÚS 46/05).

Podľa názoru ústavného súdu námietku, podľa ktorej v trestnej veci sťažovateľa nekonajú zákonní sudcovia z dôvodu, že neboli pridelení na špecializovaný trestný súd súdnou radou, treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Na prvý pohľad by sa zdalo, že nie je v právomoci ústavného súdu konať o uvedenej námietke, keďže ju treba považovať za námietku zaujatosti, ktorú sťažovateľ pred špecializovaným trestným súdom uplatnil, mal by správne o nej rozhodnúť špecializovaný trestný súd a v druhom stupni na základe prípadnej sťažnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“). Vzhľadom na to, že špecializovaný trestný súd je v tomto ohľade podľa tvrdenia sťažovateľa nečinný, úsilie sťažovateľa by malo byť zamerané na právne kroky, ktorými by dosiahol od špecializovaného trestného súdu rozhodnutie o námietke.

Napriek dosiaľ uvedenému je ústavný súd presvedčený, že v okolnostiach daného prípadu patrí do jeho právomoci uvedenú námietku týkajúcu sa práva na zákonného sudcu posúdiť. Ide totiž o to, že námietka je založená na tvrdení protiústavnosti príslušných ustanovení zákona o špecializovanom trestnom súde, na základe ktorých sa sudcovia špeciálneho súdu stali ex lege sudcami špecializovaného trestného súdu.

Ústavný súd už vo svojej judikatúre (I. ÚS 23/99, I. ÚS 29/99) uviedol, že každé z konaní pred ústavným súdom možno začať len ako samostatné konanie a len na návrh oprávnených subjektov, a preto žiadne z nich nemôže tvoriť súčasť iného druhu konania pred ústavným súdom. Ústavná a zákonná úprava konaní pred ústavným súdom ich preto koncipuje výlučne ako samostatné konania a nepripúšťa možnosť uskutočniť ich aj v rámci a ako súčasť iného druhu konania (konaní) pred ústavným súdom. Vychádzajúc z uvedeného za opodstatnené návrhy na začatie konania pred ústavným súdom (vrátane sťažností fyzických osôb a právnických osôb) možno preto považovať len tie, o ktorých je možné konať a aj rozhodnúť v niektorom z uvedených typov konaní pred ústavným súdom ako v samostatnom konaní (napr. II. ÚS 806/00).

Vychádzajúc zo skutočnosti, že základom námietky je tvrdená protiústavnosť príslušných ustanovení zákona o špecializovanom trestnom súde, bez predchádzajúceho konania o súlade právnych predpisov, v ktorom by plénum ústavného súdu posúdilo tvrdený nesúlad zákona o špecializovanom trestnom súde s ústavou, nemohol by špecializovaný trestný súd námietku zaujatosti založenú na tvrdení nelegitimite sudcov v uplatnenom

rozsahu posúdiť. Je to tak tým viac, že všetci existujúci sudcovia špecializovaného trestného súdu sa dostali do svojich funkcií spôsobom, ktorého ústavnosť sťažovateľ spochybňuje.

Z pohľadu ústavného súdu preto možno uzavrieť, že členov senátu, ktorí konajú v prípade sťažovateľa, treba považovať za zákonných sudcov z hľadiska legitimacy ich postavenia ako sudcov špecializovaného trestného súdu, keďže táto legitimita sa odvíja priamo zo zákona o špecializovanom trestnom súde. Rozhodujúcu otázku, teda či sa sudcovia špecializovaného trestného súdu ujali svojich funkcií v súlade s ústavou, môže ústavný súd riešiť iba v rámci konania o súlade právnych predpisov podľa § 37 a nasl. zákona o ústavnom súde, pričom sťažovateľ nie je za súčasného právneho stavu aktívne legitimovaný na podanie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov.

Danú problematiku nie je možné riešiť ani postupom podľa čl. 154c ods. 1 ústavy, podľa ktorého medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred nadobudnutím účinnosti ústavného zákona, sú súčasťou jej právneho poriadku a majú prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd.

Článok 6 ods. 1 dohovoru, na ktorý sťažovateľ poukazuje, neposkytuje v daných súvislostiach väčší rozsah základného práva na zákonného sudcu ako čl. 48 ods. 1 ústavy, resp. čl. 38 ods. 1 listiny. Ústavný súd totiž (ako to vyplýva aj z už citovanej judikatúry) vykladá toto základné právo v súlade s čl. 6 ods. 1 dohovoru (v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva). Ani postupom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je možné v danom prípade zabezpečiť, aby v sťažovateľovej trestnej veci rozhodovali sudcovia, ktorí boli na špecializovaný trestný súd pridelení súdnou radou.

Na rozhodnutie o námietke sťažovateľa, podľa ktorej v jeho veci nekonajú zákonní sudcovia preto, že neboli určení na základe rozvrhu práce (keďže tento údajne neexistuje), ako aj na rozhodnutie o námietke sťažovateľa, podľa ktorej konajúci sudcovia sú zaujatí, keďže neakceptovali námietku o neprípustnosti kontinuálne pokračovať v trestnej veci sťažovateľa, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ako to vyplýva z už uvedených úvah, právomoc poskytnúť ochranu označenému právu sťažovateľa mal predovšetkým špecializovaný trestný súd a v opravnom konaní najvyšší súd.

Sťažovateľ síce uplatnil na špecializovanom trestnom súde námietku, že v jeho veci nekonajú zákonní sudcovia, avšak neurobil tak s odôvodnením, že títo sudcovia boli určení bez vydania zákonom predpokladaného rozvrhu práce a bez postupu z neho vyplývajúceho. Takto formulovanú námietku uplatnil sťažovateľ až v konaní pred ústavným súdom.

Možno urobiť záver, že z formálneho hľadiska sa sťažovateľ síce domáhal ochrany označeného práva na príslušnom všeobecnom súde, ale z materiálneho hľadiska vzaté tak neurobil, lebo námietku uplatnil z iného dôvodu (nepridelenie sudcov špecializovaného trestného súdu súdnou radou). Tým je vylúčená právomoc ústavného súdu.

Ústavný súd k tomu dodáva, že z opatrenia č. 4 sudcu povereného riadením špecializovaného trestného súdu sp. zn. Spr. 354/08 z 23. júla 2009 možno vyvodit', že rozvrh práce špeciálneho súdu na rok 2009 vrátane jeho dodatkov sa stal 23. júla 2009 rozvrhom práce špecializovaného trestného súdu. Nezodpovedá preto skutočnosti, že by špecializovaný trestný súd rozvrh práce nemal.

Napokon treba uviesť, že námietka sťažovateľa, podľa ktorej špecializovaný trestný súd nie je oprávnený kontinuálne pokračovať v činnosti špeciálneho súdu, keďže je ústavným súdom považovaný za protiústavný vzhľadom na jeho „hybridný“ charakter inkorporujúci v sebe prvky mimoriadneho súdneho orgánu, je taktiež zjavne neopodstatnená.

V súvislosti s uvedenou námietkou takisto platí, že právo špecializovaného trestného súdu kontinuálne pokračovať vo veciach začatých špeciálnym súdom vyplýva priamo

zo zákona o špecializovanom trestnom súde. Špecializovaný trestný súd teda postupuje v prípade sťažovateľa tak, ako mu to zákon ukladá. Vyriešenie otázky, či sú príslušné ustanovenia zákona o špecializovanom trestnom súde v súlade s ústavou, je možné iba v rámci konania o súlade právnych predpisov. Rovnako ani v tomto prípade nie je možné dosiahnuť nápravu v zmysle požiadaviek sťažovateľa postupom podľa čl. 154c ods. 1 ústavy.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. októbra 2009